

Yksityistielaki

Metsäneuvosto 19.12.2017

Kaisa Kuukasjärvi

Yksityistielaki

- Yksityisteitä Suomessa yhteensä n. 360 000 km
- Laki yksityisistä teistä vuodelta 1962

Muutostarpeet

- Kaupungistuminen, väestön ikääntyminen, elinkeinoelämän rakennemuutos, julkisen talouden niukkuus, uudet teknologiset ratkaisut, digitalisaatio ym.
  - Yksityisteiden huononeva kunto - häviävän osaamisen turvaaminen
  - Yksityisteiden rahoitukseen tarvitaan kestäviä ratkaisuja
- Uusiutuvien luonnonvarojen hyödyntämiseen perustuvaan biotalouteen siirtyminen sekä raaka-aineiden saannin turvaaminen toimivilla kuljetusyhteyksillä
  - kaupungistumisesta huolimatta yksityisteiden merkitys on kasvussa
- Lain yhtenäinen rakenne ja selkeys lukuisten osauudistusten myötä heikentynyt
  - Säännöksiä, jotka tarpeettomia tai joiden tarkoitus on hämärtynyt
  - Osa säännöksistä on sisältönsä puolesta väärässä paikassa
  - Rakenne ja lakikieli eivät vastaa nykyisiä ohjeita

Yksityistielaki

- **Maakuntalain erillislaki**; yksityistieavustustehtävä siirretään ELY-keskuksilta maakunnille

Tavoitteet:

- **Sääntelyn sujuvoittaminen ja norminpurku**
  - Selkeä, mahdollistava ja moderni yksityistielaki, joka huomioi digitalisaatiokehityksen
- **Elinkeinoelämän kuljetusten ja yksityisteiden varrella sijaitsevan asutuksen edellyttämän liikkumisen turvaaminen**
  - Biotalous- ja puhtaat ratkaisut -kärkihankkeet
- **Uuden elinkeinotoiminnan syntymiseen ja yksityistienpidon ammattimaistumiseen kannustaminen**
  - Mahdollistamalla nykyistä laajemmin tienpidon ja hallinnon ulkoistamisen osakkailta muulle taholle
- **Kuntien tehtävien vähentäminen tielautakuntien lakkauttamisella**
  - Tehtävien siirrolla muille viranomaisille (MML, käräjäoikeudet, Luova) tavoitellaan lisäksi asiantuntemuksen parantumista yksityistieasioiden käsittelyssä
- **Omatoimisuuteen ja toimeliaisuuteen kannustaminen sekä hyötyjä maksaa -periaatteen korostaminen**
  - Ulkopuolisten yksityistien käytön lähtökohtaisen luvanvaraisuuden ja maksullisuuden selkeyttäminen
  - Mahdollistetaan laista poikkeaminen sopimuksella nykyistä useammin

Keskeiset muutokset

Lain nykyaikaistaminen ja selkeyttäminen

➤ Norminpurku, sääntelyn sujuvoittaminen

- Otsikoidaan pykälät, pyritään selkeään ilmaisuun ja rakenteeseen, selkeytetään käsitteistöä
- Poistetaan tarpeettomat ja vanhentuneet pykälät sekä karsitaan muun lainsäädännön kanssa päällekkäinen sääntely
- Säädetään vain välttämättömistä asioista
- Joustavoitetaan sääntelyä ja mahdollistetaan laista poikkeaminen sopimuksella nykyistä useammin
- Oikeuksien perustamista koskevia edellytyksiä yhdenmukaistetaan
- Tiekuunnan toimintaa ja kokouskäytäntöjä koskevien sääntöjen nykyaikaistaminen sekä sähköisten välineiden käytön mahdollistaminen mm. kokouskäytännöissä
- Moni sisällöllinen ratkaisu kaipaisi selkeyttämistä
  - Kaikkea epäselväksi koettua ei ole kuitenkaan mahdollista ratkaista laissa, vaan kyse on käytännön ongelmista ja arviointikysymyksistä.

Keskeiset muutokset

Tielautakuntien lakkauttaminen

➤ Kuntien tehtävien vähentäminen

- Kunnalliset tielautakunnat lakkautetaan
- Yksityistietoimituksissa ratkaistaan kaikki ne asiat, jotka sopivat ratkaistaviksi toimituksissa
  - MML ja kuntien kiinteistömuodostamisviranomaiset eräissä tapauksissa
- Käräjäoikeuksiin tiekunnan päätökseen tehtävät moitteet muun yhteisöläinsäädännön mukaisesti
  - Tie kuntien päätöksiä koskevien moitekanteiden käsittely siirrettäisiin kaikkien käräjäoikeuksien sijasta niihin kahdeksaan käräjäoikeuteen, joiden yhteydessä toimii maa- ja metsätalouden oikeus.
  - Lisäksi tiekunnille mahdollisuus sisäiseen oikaisumenettelyyn ennen asian viemistä muun viranomaisen ratkaistavaksi
- Valtion lupa- ja valvontavirastoon (Luova) kunnan kadunpitovelvollisuuden arviointiin, tiekunnan kokouksen koollekutsumiseen ja hallintopakkeinojen käyttämiseen liittyvät tehtävät
- Kuntien rakennusvalvontaviranomaisille luvat rakennusten ja kasvillisuuden poistosta
- **Asiantuntemus asioiden käsittelyssä paranee, mutta tieosakkaiden kuluriski kasvaa** tehtävien siirtyessä muille viranomaisille, jotka eivät subventoi yksityistieasioiden käsittelyä kuten kunnissa on tehty
- Lisäksi **kevennyksiä menettelyihin**: mahdollistetaan tiekunnan perustaminen, jakaminen, yhdistäminen ja lakkauttaminen ilman toimitusta tai muuta viranomaiskäsittelyä, oikaisumenettely tiekunnille

Keskeiset muutokset

Avustukset

➤ Maakuntaudistus

➤ Paikallinen näkemys asukkaiden ja elinkeinoelämän tarpeista, joustavuutta, avustusten koordinoinnista tehokkuutta

• Avustuskriteerien uudistaminen

- Avustuskriteerinä jatkossa vain perustettu tiekunta sekä yksityistierekisterin tietojen ajantasaisuus
- Muut kriteerit pois, maakunnille aito valinnanvapaus
  - Nykyisin avustuskelpoisuus on edellyttänyt vähintään 1 km pituutta ja vähintään 3 pysyvästi asuttua taloutta tien vaikutuspiirissä.
- Avustettavia kohteita ei rajoiteta laissa
- Mahdollistetaan myös tiekuntien neuvonnan ja opastamisen tukeminen

• Yksityisteiden valtionavustustehtävä siirtyy maakuntaudistuksen yhteydessä maakunnille

- Koska kyseessä olisi valtionavustus, eduskunta määrittäisi avustustason
- Yksityistielossien avustaminen myös maakuntien tehtäväksi – tarkastellaan osana saaristoliikenteen kokonaisuutta yhdessä yhteysalusliikenteen kanssa

• Kuntien avustusmahdollisuuteen ei puututa

- Jatkossa kuitenkin samat avustuskriteerit kuin valtionavustuksilla (perustettu tiekunta sekä yksityistierekisterin tietojen ajantasaisuus)
- Kunnat määrittelevät avustustason itse

Muut muutokset

- Johtojen ja kaapeleiden sijoittamismenettelyiden keventäminen
- Ulkopuolisten oikeus käyttää yksityistietä
- Tieyksiköinti ja muu rahoitus
- Tiekuntien toiminta koskevat säännökset
- Asemakaava-alueiden yksityisteiden lakkaamista koskevien säännösten täsmentäminen